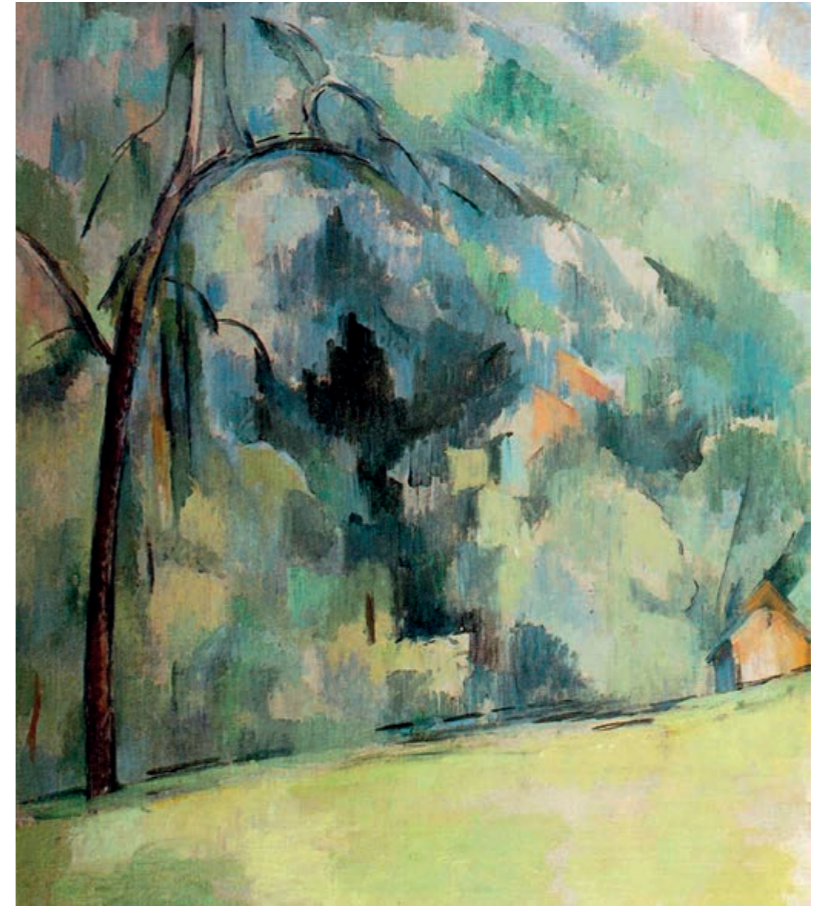

דב שזורץ, אבי אלקיים, חנוך בן-פזי
 העורכים

דעת
 85

תשע"ח
 (2018)

Dov Schwartz, Avi Elqayam, Hanoch Ben-Pazi
 EDITORS

דעת

כתב עת לפילוסופיה יהודית וקבלה

כרך 85 (תשע"ח)

העורכים

דב שזורץ • אבי אלקיים • חנוך בן-פזי

הוצאת אוניברסיטת בר-אילן, רמת-גן תשע"ח

דעת
כתב עת לפילוסופיה יהודית וקבלה
כרך 85 (תשע"ח)

יוצא לאור מטעם המחלקה למחשבת ישראל, אוניברסיטת בר-אילן, רמת-גן, 5290002

בתמיכת
קרן מ' ג' לזין
הקתדרה לחקר הקבלה ע"ש הרב ד"ר א' שפרן

עריכה לשונית בעברית
רתם כסלו, נעה שליטין
הגהה אייל פישלר

מזכירת המערכת: ורדה אביאני
טל. 972-3-5318368 • פקס 972-3-7384102
כתובת: בניין יעקובוביץ 1002, קומה ד' חדר 403, אוניברסיטת בר-אילן, רמת-גן 5290002
דואר אלקטרוני daat.philosophy@biu.ac.il
אתר אינטרנט <http://jphilosophy.biu.ac.il/daat>

ציור העטיפה: פול סזאן, "בוקר בפרובנס"
עיצוב העטיפה: אבי אלקיים

ISSN: 0334-2336

© כל הזכויות שמורות לאוניברסיטת בר-אילן, רמת-גן
נדפס בישראל תשע"ח

סידור, עימוד, לוחות והדפסה:
א. אורן הפקות דפוס בע"מ, שד' רוטשילד 109, תל אביב

תוכן העניינים

■ מסות

- שאל מגיד
שלומי מועלם
דב שוורץ
- 7 התיתכן יהודיות יציבה? הכורח והקושי שבהמשגת היהודי
מקוריות אדמתית: אינטלקטואליזם יהודי ואתיקה טרנסצנדנטית
בפילוסופיה של ויטגנשטיין 17
39 מעמדה של הדת במדינה: היבטים חברתיים ותרבותיים אחדים

■ מאמרים

- דרור ארליך
שלום צדיק
שאל אפרתי
אלכסנדר אבן-חן
עמירה ערן
יצחק ברוך רוזנבלום
לי ברטוב
טרי וינברג
פיני איפרגן
צחי וייס
אדם אפרמן
אורי ספראי
יניב מזומן
אפרים חמיאל
ישראל אורי מייטליס
- דאוד אלמקמץ על נצחיות העונש בעולם הבא 63
סגולת ישראל ומוסר טבעי בהגותו של רבי אברהם ברחייא 77
ההשגחה בפרקים הלקסיקוגרפיים במורה נבוכים 91
על תרגומי אונקלוס במורה נבוכים 141
האם השפיע הרלב"ג על תרגום אמונה רמה ועל הביאור לאמונה
רמה 167
מורה נבוכים בין משכילי ולמדני גליציה 189
'אלילים' מודחים ומקדשים נטושים': בחינה מחודשת לזיקה שבין הלל
צייטלין ללב שסטוב 229
'יהדות והאדם המודרני': עיונים בהגותו של ויל הרברג ותרומתו להגות
היהודית באמריקה בעידן שלאחר מלחמת העולם השנייה 269
הנס בלומברג על המטפורה 'המוחלטת' של המערה: לחשוב את המקור
או לספר סיפור 287
'סר לבם מן העליונה': חשיבה מחודשת על גבולותיה של 'ספרות
הקבלה' ועל ההתנגדות ל'קבלה' במחצית הראשונה של המאה
השלוש-עשרה 307
המיסטיקה של השם המפורש ורוח הקודש בספר ראשית חכמה 341
נוסח האר"י והפולמוס על מנהגי התפילה בדורות שלאחר גירוש
ספרד 365
הגישה הקבלית של הרש"ש בהבנת כתבי האר"י והפרשנות הקבלית
בעקבות תורתו 389
שד"ל ורחל מורפורגו – בין קבלה לתבונה 415
מלמדנות פילוסופית ללמדנות חסידית: מר' יוסף רוזין לר' מנחם
מנדל שניאורסון 425

- ראובן הכהן אוריה העתיד לבוא כאבן בוחן למשנתו האימננטית של ר' מנחם מנדל שניאורסון 445
- מתניה שטרנברג 'הם מסורים בידך ואי אתה מסור בידיהם': תפיסת הקבלה בכתבי הרא"ה קוק ודימויו העצמי כמקובל 537

■ זכרון להולכים

- זאב הרוי שרל שלום תואתי, חוקר הפילוסופיה היהודית 563

■ ביקורת ספרים

- רוני בר-לב אבי שגיא ודב שוורץ, מריאליזם למשיחיות: הציונות הדתית ומלחמת ששת הימים, ירושלים: מכון שלום הרטמן והוצאת כרמל, 2017 571

■ ספרים שנתקבלו במערכת 577

■ תקצירים בעברית 581

■ רשימת המשתתפים 583

החלק האנגלי

■ מאמרים

- רונן פנקס קורלציה ואוריינטציה: יחסו של אריך פרום לדת לאור הגותם של הרמן יחזקאל כהן ופרנץ רוזנצווייג VII
- אבי שגיא סבל, גאולה ונחמה ביצירתו של אהרן אפלפלד XXXVII

■ ביקורת ספרים

- רפאל ישפה ישראל דרזין, סודות היהדות, ירושלים: הוצאת גפן 2014 (אנגלית) LXIII
- מרסיה פלי אפרים מאיר, להיות בין-דתי: לקראת תיאולוגיה דיאלוגית מנקודת המבט היהודית, מינסטר: הוצאת וקסמן 2017 (אנגלית) LXIX
- שלמה זאב פיק דב שוורץ, מפנומנולוגיה לאקזיסטנציאליזם: הפילוסופיה של הרב יוסף דב הלוי סלובייצ'יק, כרך שני, תרגמה בתיה שטיין, ליידן: הוצאת בריל 2013 (אנגלית) LXXIII

■ תקצירים באנגלית LXXIX